

Tá mismunur skal gerast

14. mars skrifvar Ólafur Hátún grein um «tónleik og tónleikauppaling í Færoyum».

Greinin er væl skrivað, bæði mál- og innihaldsliga. Eg skal bert koma við eini viðmerking, ella atfinning, sum ikki bert umfatir Ólav, men flest teirra, sum á ein ella annan hátt fáast við tað slagðið av tónleiki, sum fyrr varð uppfataður sum tað «einaasta reinasta» ella hin «gøðtikni» tónleikurin.

Grein Ólavs tekur heila síðu í blaðnum, og er ætlað at vera eitt breitt yvirflit yvir tónlistarlívið í Færoyum. Alt gott um øll tey tónlistarslag, hann viðger, men tað er so eyðkent, at tað tónlistarslagðið, sum seinastu 20-30 árin hevur verið tað nógv mest dyrkaða her á landið, einans fær eitt lítið reglubrot «við á ferðini»:

«Tann tónleikur, sum í dag í Færoyum eins og aðrastaðir hevur mest tak á ungdominum, er sokallaði rýtmisk tónleikurin. Hann er besta dómi um tað árin, sum gjøgnum fjølmiðlar, plátu- og bandsølu trokar á uttaneftir. At hesin dynamiski tónleikur ber endurnýggjandi dygd í sær, er uttan nakran iva. Vokalir og enn meira instrumentalir rýtmubólkar eru í støðugt vaksandi tali at finna um alt landið, og hesin tónleikur við sínum eggjandi lag setir eisini sín dám á virkna tónleikalívið innan ymsar trúarbólkar.»

Fyri tað fyrsta orðalagið «sokallaði rýtmisk

tónleikurin». Hvi sigur Ólafur ikki eisini «sonevndi klassiski tónleikurin» ella «sonevnt» um hini tónleikaslagini hann nevniir í greinini?

Hesin tónleikur, sigur hann, kemur «trokandi inn á okkum uttaneftir». Mær vitandi eru hvorki Bach, Beethoven ella Händel heldur foddir her á klettunum. Nær er tónleikur «føroyskur» og nær kemur hann «trokandi uttaneftir»? Eg haldi at tað munu vera fleiri føroyingar, sum sjálvir evna til «rýtmiskur» tónleik, fólkasangir ella tað sum ofta hánliga verður nevnt «popp» av «mentamonnun» — enn onnur tónleikaslag.

At koyra alt møguligt í ein posa og nevna tað «rýtmiskur tónleik» er eisini sera misvisandi í eini álvarsligari viðgerð av tónlist, tí tað eru so nógv tónleikaslag sum hava «rýtmu» í sær, hóast tey annars eru sera ymisk, bæði hvat orðum, stívi og ljóðfarasamansetningi viðvikur.

Men henda støðutakan mótvægis «rýtmiskur» tónleikinum avspeglar seg eisini í støðutakan samfelagsins mótvægis hesum tónleiki. Tað er ein himinviður munur millum tær sømdir, tann «mentaði, gøðtikni» tónleikurin fær í mun til tónleikin, sum verður dyrkaður millum «vanligt» fólk, eitt nú ungdomin. Um tað er snobb ella bygt á væl undirbygda meting av hvat ið er gott og hvat ið

er vónaligt, veit eg ikki.

Og fyri at fara enn víðari: tær sømdir tónleikur yvirhøvur fær í mun til eitt nú ítrótt. Ikki verður spart, tá milliard-býlingur skal byggjast til ítróttardyrkarar í Havn, meðan eitt tónleikarfelag neyvan fær ein kjallara at hava innivist í. Har er munur á monnum (og kanska eisini atkvøðum?).

Sjálvandi er ongin «objektivur» sum viðger eitt mál. Heldur ikki tónleik. Men eg haldi at nógvir av hesum «klassiskur» ella umbøð fyri «skúlatónleikin» (er «rýtmiskur» tónleikur ikki tað — og hvi?) áttu at lurtað eitt sindur meir eftir øðrum enn tí, teir eru aldri upp innanfyri. «Tónleikauppaling í Færoyum» fer í stóran mun fram millum tey, sum við stórum útreiðslum hava útvegað sær ljóðfórir og tól til tess at spæla rýtmiskur tónleik (beat-rock-jazz, funk, o.s.f.r.), tey eru bert noyðd at venja seg sjálvi, men ofta er úrslitið frámúrskarandi her á landi. Nógv dómi kunnu nevast, sjálvt um tey kanska ikki standa í plátusavni Ólavs Hátún.

At enda ein viðmerking til brotið: «tað árin, sum gjøgnum fjølmiðlar, plátu- og bandsølu trokar á uttaneftir.» Mær vitandi er eitt nú klassiskur tónleikur komin trokandi inn á okkum bæði í fjølmiðlum, plátum og bondum leingi, leingi aðrenn eitt nú «poppurin»,

piano Forte

Bre kmann skiftir ham um apartheid o.a.

Eg var ikki sørt ovfarin av at lesa leiðaran í Dagblaðnum fyri stuttum. Har verður við greiðum orðum gjørt upp við tað suðurafrikanska stýrisslagðið. Fyrr hava vit bert sæð kávalæti og enntá undirtøku.

Vit, ið fylgja við, minnst væl, tá ið Óli av heilum huga var talsmaður fyri trælstatin Rhodesia (nú: Zimbabwe) og Suður Afrika. Við tað ódemokratiska valið í 1977 í Rhodesia, sum tá hevði sama ljóta stýrislag sum Suður Afrika idag hevur, fegnaðis stavnamaðurin (DB 2. sept. 77):

«Forsætisráðharri Ian Smith og flokkur hansara fingi so stóra álitisvátan frá rodesiska fólkinum, at heimurin uttan stúrsar við.»

Hinir tíðindastovrnarnir avdúkaðu, at einans tann hvíti minnilutin, ið taldi 3% av fólkinum, hevði

valrætt. Rasisturin taldi ikki tær 7 mió. av svarta fólkinum við í «rodesiska fólkið». Stavnurin visti ferð eftir ferð sitt rasistiska misálit til tað svarta fólkaslagið:

«Vit hava ikki einasta dómi á svarta afrikanska kontinentinum, at svart stýri virkar ella er ómenniskjansligt.»!

Tey í Vesturheiminum, ið talaðu at, vórðu spilt út, og tó at hvíta stýrið slaktaði frá hond, så Óli bara móttatgerðirnar hjá teimum svørtu:

«Allir hesir idnu bretanir og amerikannennir, sum vilja noyða Smith til at geva skarvin yvir til nakrar óroyndar og ókendar svartar partisanar, sum væl kunnu vísa seg at vera verri bølmenni enn Idi Amin.» Altið steig hann fram fyri at verja fascistarnar, og tað tiltikna rættvisgeringarargumentið var oftast av

hesum slag:

«**Rodesia er tað land í Afrika, har svartu maðurin hevur hægst livifót, næst eftir Suður Afrika.**» — Sum um fólk kundu lata eyguni aftur og lata standa til av hesi grund!

Men sum sjón og søgn tykjast at vísa, gongur sami maður nú undir øðrum merki, og tað er bert gleðiligt. Sjálvt Guds børn batna, siga tey. Stýrinum í Chile hevur hann eisini mest sum vent bakið, so nú er bert tað allar heilaga eftir, nevniliga Israel. Men sumt situr ógíliga fast millum tenninar. Halt á at busta, hon rodni, so fer tað kanska eisini. Reinarn tenn brenna ikki.

Eg eri heilt rørdur av tær, Óli.

Heilsan
Høgni av Heiði

Jórun og Presto Booking

Fyrst og fremst vil eg takka tær fyri, at tú gavst við at arbeiða fyri profitveidumenninar í Presto Booking, sum als ikki hugsa um tað tónlistarlaga, men bert vilja skapa sær sjálvum meira profit.

Tær vitjanir, ið Presto-booking hevur skipað fyri í Færoyum hava altið verið við bólkum, ið púrt einki innihald hava havt hvorki tónlistarlaga ella skaldskaparlaga, t.d. Laban, ið er eitt tað mest innihaldstóma orkestrið í Danmark.

Eisini kann nevast tey sokallaðu roadshowini teir

hava skipað fyri umstaðni í Færoyum, við teimum sokallaðu lættkløddu dansigentunum, har kvinna verður útstillað sum eitt sexobjekt.

Sum heild kann sigast, at Presto Booking er mentunarleyst og einkisigandi og hevur ikki nógv at bjóða føroyskum ungdomi.

Eg eri ikki samdur við tær, at í Danmark verður tann persónurin, ið vinnur Grand Prix kappingina ikki drigin fram í ljósið. Høvið tú nakrantíð lisið tey dansku bløðini? har

bæði satt og ósatt kemur fram, um hesar persónar. Hartil haldi eg, at teir bólkarnar, ið koma fram í Grand Prix, eru útvaldir eftir ávisum smáborgarligum reglum, har tey, ið víkja frá antin tónlistarlaga ella skaldskaparlaga ongan møguleika hava.

Til síðst vil eg siga, at um vit skulu læra nakað veruligt av útlendskari tónlist, so skulu vit í øllum føri ikki leita í teimum útlendsku hitlistunum.

Heilsan ein
tónleikavinur

Rætting frá Handils- & Sølustevnuni á Tvøroyri

Í bási nr. 19 og 26 kom av misgávm at standa Johan Dahl, Vágur. Tað skal vera J. Dahl Gørðum, Vágur.

